UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Calumniatoribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

5 Procurator ad negotia poteſt alium ſubſtituere, q2 ſuſcepto mandato negotium ſpectat ad ipſum cura ⁊ ſolicitudine.

MAndati. Qui contemplatione procuratoris gerit negotium, qꝺ ſpectat ad dominũ ſolum vigore mãdati contra dominũ actionem non habet, ſecus ſi cõtemplatione domini geſſerit. h.d. qꝺ no. q2 facit multoties vtilitatẽ. Not.† ꝙ quando ego gero cõtemplacione procuratoris, non competit actio geſtori cõtra dominum, vel domino contra geſtorem. Contra, ſ.eo. l. ſi pupilli, in prin. Solu. hic loquitur in negotio quod nõ pertinebat ad dominũ re ipſa, vel ipſo geſtu, ſ3 ſolum ſpectabat ad eu3 propter mandatũ, mandauerat enim in emendo ſeruũ, ⁊ ſic non poſſemus dicere qꝺ hoc eſt nouũ gen⁹ negotiorũ, ſcilicet quod ꝑtinet ad nos volũtate. Nõ enim eſt noſtrũ aliquo de quatuor modis. ſed ideo q2 voluit qꝺ mihi emeret. Et vide tex. ibi, ⁊ te eius volũtatis eſſe, vt emptũ hr̃e velles. S3 in l. ↄria negotium ꝑtinebat ad dominũ re ipſa. S; ↄ iſtã ſolu. facit qꝺ. j. dicet. Idẽ eſt ⁊ ſi filio meo mãdauerit vt fideiuberet ꝓ te, nã illud negotiũ ꝑtinere videt̃ ad dominũ re ipſa, vel ipſo geſtu. Sol. eodem modo dicas qꝺ nõ ꝑtinebat ad dominũ niſi volũtate, non enim liberat̃ ideo, q2 aliqs fideiuberet pro eo, ⁊ ideo ſi talis fideiuſſor ſoluiſſet, ſi qdẽ vellet agere actiõe nego. geſto. q2 ſoluit, ⁊ ſic ꝑtinet ad dominũ ipſo geſtu poſſet agere ↄ dominũ. d. l. pupilli. in princi. Si vero agere vellet, q2 fideiuſſit cũ ille voluit ipſum fideiubere, ꝓſe haberet locũ diſtinctio hui⁹ l. in prin. cuius cõtẽ
2 platione ſit geſtũ domini, vel ꝓcuratoris. ¶ Scꝺo ex hac l. no. manifeſtã rõnem quare ꝓcurator ad negotia põt ſtatim ↄſtituere aliũ ꝓcuratorẽ, nã ſtatim cũ ſuſcepit mandatũ, negotiũ ꝑtinet ad eũ cura, ⁊ ſolicitudine, ⁊ ideo põt alteri mãdare, ⁊ mãdat ſuo nomine. nõ aũt mãdat ꝓcuratorio noĩe domini. Ita intelligit̃ l. ſi ꝓcuratorẽ. § j. ſ. mand. ⁊ ibi dixi. ⁊ ideo in iudicijs nõ ꝑt ali⁹ ꝓcurator ſubſtitui ante lit. ↄteſta. q2 iudiciũ ꝺ3 agi, ⁊ geri noĩe domini, nõ noĩe ꝓcuratoris vt no. ꝑ gl. in l. ꝓcurator q pro euictiõe. ſ. ꝺ ꝓcurato. ¶ Hoc ꝓmiſſo venio ad gl. ⁊ oppo. qꝺ pater teneat̃ inſolidũ, quaſi ipſe geſſiſſet. l. filius. ſ. de tutel. Solu. ſpeciale eſt in tutela q̃ defert̃ coram iudice, vt ibi, alias ſecus. l. Lucius. ſ. de admi. tuto. ¶ Itẽ opponi. qꝺ pater teneat̃ inſolidũ qꝺ iuſſu, q2 videt̃ hr̃e ratũ dum gerit ꝓ filio, vt ſ. qꝺ iuſſu. l. j. Solu. gl. qꝺ pater non geſſit vt obligaret̃, ſed vt filiũ obligationẽ diſſolueret tanquã quilibet extraneus, ſicut cũ ꝓ filio fideiubet. l. j. §. quid ergo. ſ. ꝙ iuſſu. tene menti predicta.

LEX XXXXIX.

1 ☞ Actio negotiorũ geſtoru3 directa, que dicatur, ⁊ que vtilis.
2 Actio directa, ⁊ vtilis an differant in effectu.
3 Libello non eſt neceſſe inſerere an vtili, an directa agatur, niſi quando eſt aliqua differentia.

ACtio negotiorum. Inter actionem propoſitã cũ ſolennitate, vel ſine non eſt differẽtia. h.d. ſcꝺm vnã lect.
a nullũ ↄtrũ h3. ¶ Scꝺo modo legit̃, vt dicas Inter actionẽ directã, ⁊ vtilẽ nõ eſt differẽtia in effectu. hoc ꝺt. ¶ No. qꝺ inter vtilẽ, ⁊ directã non eſt diffrentia in effectu. ¶ Not. qꝺ in libello non ꝺ3 exprimi an qs agat vtili vel directa. Pro hui⁹
1 declaratione† q̃ro, primo quãdo dicat̃ directa, vel vtilis? Glo. ꝺt, directa dat̃ ex verbis, ⁊ ex mente ſpõtaneo geſtori, vtilis datur geſtori ex neceſſitate, ⁊ ex mente. doc. dicũt ꝙ illa q̃ venit ex mete eſt directa, ꝓbat̃ in l. j. C. vti poſ. cõiuncta. l. j. in princ. ſ. vti poſſid. l3 enim edictũ loquat̃ de edibus, tamẽ cõpetit directum etiã ꝓ fundo. Pro hoc facit. ſ. de ꝟbo. ſignific. l. nominis. ⁊ in §. verbũ ex lege. Dicendũ eſt ergo qꝺ vtilis nõ venit ex mẽte nec ex ꝟbis, q2 ille q fecit legẽ de hoc nõ cogitauit, ſ3 venit ex interpretatiõe Juriſcõſulti ꝓpter identitate3 rõnis. l. pe. ſ. ſi quad. pau. fec. dica. De quo ꝑ doct in l. j. C. de act. ⁊ oblig. ⁊ ego etiam
2 dixi in l. j. ſ. de act. ⁊ oblig. ¶† S3 q̃ro vtrũ inter actionẽ vtilẽ, ⁊ directã ſit differẽtia in effectu? Reſpond. ſi q̃ris hec vniuerſaliter, Doc. tãgunt in l. j. de actio. ⁊ obli. ⁊ ego ibi dixi i l. ij. eo ti. ⁊ l. j. ſ. de actio. ⁊ obli. Quãtũ ad ꝓpoſitũ, ſi quidẽ agat̃ ↄ ipſum geſtorẽ principalẽ, inter vtilẽ, ⁊ directã, non eſt differentia in effectu, ⁊ ita loquitur hic: ſi vero ageretur contra heredem geſtoris, tunc eſſet differẽtia, quia in directa negotiorum geſtorum actione tenetur equaliter heres, ſicut defunctus. In vtili vero que dat̃ ↄtra geſtorẽ ex neceſſitate tenet̃ heres in minus, vt C. de here. tute. l. j. ⁊ ij. de in litẽ iuran. l. ij. ⁊ gl. t3 hic, ⁊ bene, licet alibi gl. no. cõtrariũ, vt dixi in l. iij. §. hec autẽ actio, ſ. eo. ¶†
3 Itẽ q̃ro vtrũ ſit neceſſe qꝺ exprimatur in libello, vtrumqs agat directa, vel vtili? Tex. declarat hic quando directa, ⁊ vtilis eſt eiuſdẽ effectus, nõ eſt neceſſe qꝺ exprimatur, ſed ſi eſſent diuerſi effect⁹, tũc debẽt exprimi. Pro hoc. ſ. ꝺ admin. tuto. l. quoties ⁊ qꝺ ibi no. ⁊ ſ. ꝺ ſol. l. ſi duo. ⁊ ibi ꝑ Dy. ⁊ ibi de hoc dixi. ⁊ ſcꝺo hoc iſta litera maxime q̃ eſt hic, ſuperabundat, vt ꝺt glo. ⁊ bene.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶ Scꝺo modo legit̃. Que dicat̃ actio vtilis, ⁊ q directa, vide Fely. in c. aduerſario, in ꝑcip. extra de excep. ⁊ duas differẽtias inter vtile, ⁊ directũ, vide ꝑ Jaſ. i l. cũ fundus. §. ſeruũ. ſ. ſi cer. peta. Ant. Alex. Vide duas differẽtias inter actione vtilẽ, ⁊ directã, quas ponit Jaſ. alleg. Bal. in l. cũ fundus. ſeruũ tuũ imprudens. ſi cer. pet. ⁊ q̃ dicat̃ actio vtilis, ⁊ q directa: declarat Pau. de Caſt. vbi ⁊ Alex. ponit. in l. ij. C. de ſecũ. tabu. ⁊c.

LEX L.

IGnorante. Qui h3 actionẽ ꝓ alio ad eius petitionẽ debitorẽ cogit liberare, hoc ꝺt. Intellige hic ſtipulationẽ eſſe conceptas in ꝑſonam fratris noĩe ſororis: Secus ſi in ꝑſonam ſororis, q2 non valeret, q2 alteri ꝑ alterũ, ⁊c. infra de verb. obli. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ſed acquireret ei actionem ex ſtipula. per l. j. C. de rei vxo. actio.

LEX. LI.

a **SIrem.** a Negotiũ nõ meo noĩe geſtũ in ſolidũ re perẽpta, vt̃ ꝑſcripta poſſu3 hr̃e ratũ, vt mihi hec actio cõcedat̃. h.d. Lego l. iſtã ſcꝺm lectu. Azo ſcꝺm quã lex iſta ponit tres caſus, ⁊ materiã huius. l. declarat gl. pleni⁹ quã alibi in l. mater. C. de rei vendica. ⁊ ibi per Doc. Ego ſubtilius hoc tractaui in l. ſi eum ſeruum. ſ. ſi cer peta.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si rẽ. Hãc l. limita, vt dixi poſt Jmo. in l. ſi heredi ſeruus. de legatis primo.

De calumniatoribus. Rubrica. vi.

¶ Glo. continuat dic vt in ea.

LEX. PRIMA.

INeum. Primo ponit mẽtẽ edicti. Scꝺo incipit exponere. Scꝺa ibi, h. aũt. ¶ Opponit̃ infra de obſeq. l. parẽs. Sol. ibi ↄ parẽtes nõ dat̃ hec actio, vt ibi, ſed dat̃ actio in factũ gñalis. ¶ Quero vtrũ quando dat̃ actio in factũ ↄ parentẽ det̃ ad quadruplũ? Gl. qꝺ ſic, dic vt in ea. ¶ Quero qd ꝺ eo q dedit vt faceret negotium caliũnioſum. Gl. ꝺt idẽ, argumẽt. l. ſi quenquã. C. de epiſcop. ⁊ cleri. ¶ Quero an hec actio infamet? Dic vt habuiſtis no. l. j. ſ. de his q not. infam. ¶ Quero ꝺr hic negotium, de quo ratio loquitur. Reſpond. dic qꝺ de eo, quod ſit in iudicio, vt dicit gl. rubri. ⁊ declaratur ſtatim in proximo. §.

§. Hoc autem. Hic exponit verbũ, negotiũ, ⁊ dicit uiter hoc ꝺt. Negotium intellige ſiue i cã ciuili, ſiue in criminali, ſiue ꝑuata, ſiue publica. hoc ꝺt. ¶ Querit gl. qualiter teneat̃ q accepit pecuniã, vt litẽ calũnioſam exerceat, vel nõ exerceat? dic vt in gl. In eo qꝺ ꝺt lege Julia repetund. intellige, ſi ille q recipit, erat iudex, ⁊ cã erat criminalis, vt l. iij. ad l. Juliã repetund. ¶ Itẽ quero iſta remedia que cõpetũt ↄ iſtum. in quo defferũt, ⁊ vtrum vnum ex iſtis remedijs tollatur per aliud? Dic vt in gl. ⁊ bene.

1 ☞ Qui vult corrumpere iudicem, perdit cauſam, non ipſo iure, ſed per ſententiã. num. 3.
2 Corrumpere principalem quando liceat, ⁊ num. 6. ⁊ 10. vbi quando in criminalibus.
4 Contumacia vbi quis deberet haberi pro confeſſo, ſi antequam ſuper hoc pronuntietur, decedat, nõ preiudicat heredi, ⁊ practica pronunciandi contra corrumpentem iudicem. 5.
7 Pena, de qua hic, an habeat locum in actore ⁊ reo.
8 Procuratore corrupto ſuccurritur domino contra ipſum.

Sed ⁊ conſtitutio. Qui corrumpit iudicem vel aduerſariũ, litẽ perdere debet, a ſecus ſi bona fide trãſigat. h.d. † Not. quod q vult
1 corrumpere iudice3, perdit cauſam. ¶ Contra oppo. in auth. de liti. iur. §. j. poſita. C. de pena iudicis qui male iud. in auth. nouo iure. Sol. hec limitatur per illa3, q2 debet perdere litem, ſi intra certũ tempus ſpõte ſe offerat. Item oppo. quod liceat aduerſariũ meam corrumpere b. Non enim in ipſum volen

teſt inferri iniuria, vel dolus, vel calumnia, vt extra de reg. iur.
volenti, lib. vj. Sol. Glo. intelligit hic de aduerſario, hoc eſt, ꝓ
curatore aduerſarij. †Tu dicas quod ſi quidem cauſa, que agi
2 tatur, reſpicit ſolum commodum litigantis, tūc in aduerſariū
principalem nō cadit corruptio, imo iudex debet ferre ſenten-
tiam ſm q̄d partes conueniunt l. ſi conuenerit. j. de re iudi. Sed
ſi iudicium reſpiceret publicam vtilitatem, vel alterius, non li-
cet etiam principalem aduerſarium, vel iudicem corrumpere.
Exemplum in cauſa libertatis. C. de collu. dete. per totū. Itē
in cā ſeruitutis. C. ad l. Juli. Viſcel. l. j. Item in cauſis popula
rib⁹. l. eū qui. §. in popularib⁹. j. de iureiur. Itē in cauſis ſpiri-
tualibus, vt extra de collu. dete. per tot. Item in cauſis teſtamē
torū, ſi heres litigat, quia ibi verſatur commodum legatariorū
l. ſi pluſorio. j. de appel. l. ſi ſuſpecta. j. de inoffi. teſtat. ¶ †Que
3 ro pro declaratione glo. primo quando aliquis dedit iudici pe
cuniam, vtrum lis perdatur ipſo iure, vel ſit neceſſaria ſenten-
tia. gl. in l. j. de pe. iud. qui ma. iud. videtur dicere quod ipſo iu-
re quando datur pecunia, per l. Venales. C. quādo prouoc. nō
eſt neceſ. ſed illa lex nihil facit. Loquitur enim de effectu ſenten
tie, que eſt nulla ipſo iure, quando datur pecunia. Sed hic que-
rimus de effectu totius cauſe. Veritas eſt q̄ lis non perditur
ipſo iure ſed ꝑ ſn̄iam. Tex. eſt in l. eius qui delatorem. j. de iure
fiſc. ⁊ probatur in l. j. C. de pen. iud. qui male iudi. vbi dicitur q̄d
debet perdere litem, non autē dicit quod lis perdita ſit. Et ex
c hoc inſurgit nota[c]. quod ſi corrūpens decederet ante ſentētiā,
illud non preiudicaret heredi, ad quem nō trāſit pena. d. l. eius
4 qui delatorem, vbi eſt text. not. Et idem †dico vbicunque quis
ꝑꝑ contumaciam deberet haberi pro confeſſo, ſi antequam ſuꝑ
hoc pronuntietur decederet, non preiudicaret heredi per ean-
5 dem. l. ¶ †Que erit ergo practica, vt hoc pronuntietur? Re-
ſpond. vt petat, vt detur diffinitiua ſententia tanquam in con-
feſſum, ſeu conuictum, ꝑꝑ calumniā, vel petat principaliter pro
nuntiari eum habendum pro confeſſo, ſeu conuicto propter ca-
lumniam, quam fecit, vt hic, ⁊ d. l. j. C. de pen. iudi. qui ma. iudic.
6 ¶ †Quero quando datur aduerſario, qualiter intelligat? Re
ſpon. vt dixi, poteſt intelligi in aduerſario principali, ⁊ procu-
7 ratore. Sed quero an †habeat locum tam in actore corrumpē-
te reum, quam in reo corrumpente actorem. Gl. in l. ⁊ elegāter.
§. pen. j. de dol. videtur dicere quod habet locū ſolum in actore
corrumpente procuratorem rei. Sed gl. in l. j. C. de pe. iudi. qui
ma. iudi. dicit quod habet locū in actore ⁊ reo. ⁊ illa eſt verior,
per iſtū tex. qui generaliter loquitur de eo quod dat iudici, vel
aduerſario, ⁊ per l. ij. in fi. j. de condic. ob tur. cauſam. Item quia
8 eſt eadem ratio. ¶ Item quero †quando procurator fuit cor-
ruptus, vtrum ſuccurratur domino, etiam contra ipſum procu
ratorem? Gloſſ. hic quod ſic. Dic plenius in d. l. ⁊ eleganter. §.
9 pen. de dolo. ¶ †Quero quid in corrūpēte aduocatum?[d] Dic
d vt l. i. ⁊ ij. C. ſi ex fal. inſtr. ⁊ l. diuus. j. de re iu. Propter hoc eñ
non habetur pro conuicto, vt d. ll. patet. Secus in eo qui corrū
peret acta, ille enim deberet perdere litem. Tex. eſt in l. in frau
dem. §. penul. j. de iur. fiſ. ¶ Sed quero quid in cauſis criminali
e bus[e], vtrum licet corrumpere aduerſarium? Gloſſ. diſtinguit
hic vt l. tranſigere. C. de tranſac. Dixi in l. ſi maritus. §. ſi nega-
uit. j. de adult.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Perdere debet. Qui corrumpit iudicem, vel aduer
ſarium, perdit cauſam. hoc eſt, ſi quis dat pecuniā, vel aliud iu-
dici. adde Imo. in l. diuus. j. de re iud.
b ALEX. ¶ Corrumpere. An liceat mihi aduerſarium meum cor
rumpere, adde Bar. in l. j. C. de pe. iudi. qui ma. iud.
c ALEX. ¶ Inſurgit not. Adde Bar. in l. j. in fi. C. de pen. iu. ⁊ vi-
de Inno. ⁊ doct. in c. fi. de iur. cal.
d ALEX. ¶ Corrumpēte aduocatū. vide Imo. l. diuus. de re iud.
e ALEX. ¶ In cauſis criminalibus. Et an pecunie poſſint repe-
ti? vide Bal. in l. ij. C. de abo. ⁊ in l. ſerui. C. de adul.

§. Pecuniam. Pecuniam accipere dicitur, quocū
que modo commodum burſale con
a ſequitur, h. d. ¶ Quero quid ſi iudex non recipit[a] aliquid, ſed
fuit factum ſibi inſtrumentum de conſeruando eum indemnem,
ſi tpe ſyndicatus moleſtaretur, vt dixi in l. ſi quis vxori. §. ſi ſer
uum. j. de fur. vbi videtur tex. intelligendo prout iacet.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Pecuniā nō recipit. Vide Bal. ī l. j. C. de cōdi. ob tur.
cauſam. ⁊ in authē. nouo iure. de pe. iud. qui male iud. poſt Bar.

LEX TERTIA.

ET generaliter.

a **§. Si igitur.** Punitur affectus, licet non ſequatur effectus[a], quando
lex ſolum affectum ſine effectu conſiderat. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Effectus. Vide per Bar. in l. ſi quis legatū. j. de fal.
⁊ alleg. hic, quod in committente barattariam, non habet locum
penitentia, etiam re integra. Baldus dicit fuiſſe de facto Flo-
rentie. Sed contra videtur §. de infamib. l. qui operas.

§. Illud. Si turpitudo vertatur et ex parte dantis, ei
non competit repetitio, ſed ſolum ei, in cuius
preiudicium datum eſt. hoc dicit.

LEX QVARTA.

1 ☞ Dictum reſtringitur per rationem.
2 Actio in factum ob calumniam, non competit ad vindictam.
3 Actio ad quadruplum an competat heredi, contra quem da-
ta eſt pecunia.

HEc actio. Duobus mo. legitur in gloſ. Pri
mo; quod hec actio non datur ad
ſimplum, quando competit condictio ob turpem cau
ſam. Iſta lec. non eſt vera. vt j. l. proxi. §. fin. ſecundū
aliam, h. d. Hec actio non datur heredi, niſi ad ſimplū. hoc dicit.
1 ¶ †Not. ſm iſtam lect. quod dictum per rationē reſtringitur,
2 vt hic, ⁊ l. cū pater. §. dulciſſimis. j. de lega. ij. ¶ †Quero vtrū
hec actio competat ad vindictam? Gl. hic variat in princ. videt
dicere quod ſic, in fi. cōtra, ⁊ iſta eſt vera. non enim competit ad
a eſtimationem contumelie, ſed ad quadruplum[a] pecunie date, er
go non eſt ad vindictam. l. cū emancipati. §. emancipatus filius.
j. de colla. bono. ⁊ ibi not. Facit quod not. per Dyn. in l. ij. §. j. vi
3 bono. raptor. ¶ Querit glo. †vtrum heredi eius, contra quē
eſt data pecunia, competat iſta actio ad quadruplum? Glo. hic
in fin. videtur dicere quod ſic. Richar. Malum. contra. Si eñ
heredi dantis, non datur niſi ad ſimplū, multominus dabitur
heredi eius, qui nihil egit.

ADDITIO.

a ALEX. Quadruplum. Vide gl. in l. ſeq. in verbo, tollatur. ⁊ not.
quod in iſto quadruplo, ineſt ſimplum, Bal. in tit. de pac. tenen.
§. ſi duo. addit aliqua, ⁊ iſta gl. hoc ſingulariter decidit, vide alia
in l. qui perforauerit. j. ad leg. Jul. pecu. ⁊ vide. l. hoc edicto. de
publi. ⁊ que no. in l. agraria. de termi. mot. adde quod not. Bar.
in l. ſanctio legum. j. de penis.

LEX QVINTA.

IN heredem. Hec actio datur contra he-
redem quatenus ad eum ꝑ-
uenit. hoc dicit.

§. Sed etiam. Hec actio quantum ad ſimplum cō
currit cum condictione ob turpem
cauſam, ⁊ vna per aliam tollitur. h. d. ¶ Oppon. quod perſecu-
toria non tollitur per penalem. j. de condi. fur. l. ſi pro fure. Gl.
dicit, intelligas quod hic tollitur vna per aliam in ſimplo. Tu
potes dicere quod tollatur in totum l. j. §. in tutel. de tut. ⁊ ra.
diſt. Non obſt. l. ſi pro fure, quia ibi vna actio cum alia non con-
currebat in aliquo, hic ſaltem concurrebat cum ſimplo, ⁊ ſic hec
actio eſt extraordinaria, vt dt gl. ¶ Quero vtrū totū quadru-
plum ſit pena, an in quadruplo inſit ſimplum? Dic vt in gl.

LEX SEXTA.

1 ☞ Tempus quod datur ſyndico ad denuntiandum maleficia,
intelligitur a die ſcientie.
2 Tempus, de quo hic, erit vtile quo ad initium.

ANnus. Annus in hac actione computatur a
a tempore ſcientie[a]. h. d. ¶ Not. †bene
1 iſtam l. facit pro ſyndicis comitatus, qui tenentur de
nuntiare maleficia intra triduum, q̄r debet intelligi a
die ſcientie. Si enim maleficium ſtetit occultū, vel malefacto-
res non ſunt inuenti, non debet imputari, vt hic. l. j. §. occiſorū.
j. ad Sylla. ⁊ l. aut qui aliter. ⁊ l. ſemper. §. annus. ⁊ §. ſe. quod vi
2 aut clam. ¶ Not. quod †iſtud tempus erit vtile quo ad initiū,
ſecus in edilitijs actionibus, vt dicit gl. Aliter dicitur in l. j. in
gl. mag. j. de diuerſ. ⁊ temp. preſcr. Dic vt ibi, ⁊ per Cy. in l. ij. de
edil. act. vbi tenet iſtam gl.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ A tempore ſcientie. Adde Bar. in l. j. §. occiſorum. ad
Sylla. per Archi. ij. queſtio. vj. anteriorum, ⁊ latius per Bal.
in l. labeo. j. ſi q̄s teſt. liber eſſe iuſ. fue. ⁊ Bart. in l. diu⁹, de cuſt.
re. ⁊ in d. l. ſemper. §. hoc interdicto. ⁊ dicit Bal. in l. genero. §. ſ
infa. quod vbi tractatur de odio finiendo, tempus in dubio pre
ſumitur continuum. All. Gul. in l. ſi cum exceptione. §. ſatis. j.
quod met. cau. ⁊ hic adde Ang. in l. ſi cum exceptione. §. in hac.
quod me. cau. ¶ Adde Roma. conſil. cclxviij.

LEX SEPTIMA.

SI quis ab alio. Hec actio cōpetit dan
ti non turpiter, ⁊ etiā
ei, ob cuius negotium datum eſt, licet ipſe non dede-
rit. hoc dicit.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

a §. Cum publicanus.[a] Iſte §. innuit quod locũ hꝫ hoc edictuꝫ,
etiã ſi pecunia datur vt calumnia fiat, vel non fiat extra iudiciũ.
gl. videt dicere ꝫ. Potes dicere qđ qñ dat officiali publico, hꝫ
locum etiam in extraiudicialibus, ſecus ſi priuato.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Cum publicanus. Limita per Ange. in l. qui autem. de infamibus.

LEX OCTAVA.

1 ☞ Iudex qui cognoſcit de crimine ciuiliter, eo comperto poteſt ex officio ſuo punire criminaliter. ⁊ ſic probat quod in delictis probationes facte in ciuili, faciunt fidem in criminali.
2 Iudiciũ criminale non concurrit cum ciuili, ẽt in priuatis.

Sabeo. Qui accepit pecuniaꝫ vt deſiſtat ab accuſatione, crimine non probato,
1 hac actione tenetur. hoc dicit. Not. ex fine huius l. † ꝙ
iudex qui cognoſcit de crimine ciuiliter, eo comperto
poteſt ex officio ſuo punire criminaliter. Pro hoc ĩ. de re iu. l.
diuus. de concuſ. l. j. ⁊ l. medicus. de varijs, ⁊ extraordi. cog. ⁊ C.
de condi. ob tur. cau. l. quod euitandi. Pro quo facit optime l.
iiij. §. ſi dicatur. ĩ. ſi. reg. ⁊ l. interdũ. §. q furẽ. ĩ. de fur. Propter
2 quas leg. † dicũt qdã qđ l. interdũ. ĩ. de pub. iud. ꝗ dt qđ nõ põt
a cõcurrere ciuilis[a] cũ criminali, dꝫ intelligi in iudicijs publicis,
ſecus in priuatis, per hanc legẽ ⁊ ſimiles, quod non placet. Nã
in priuatis nõ põt concurrere, ſi ciuilis, ⁊ criminalis intẽtentur
principaliter, per regulam, qꝛ abſolutoria lata in vno, preiudicat in alio, vt l. ij. vi bonor. rapt. ⁊ l. j. C. qñ ciui. actio. crim. preiudi. ⁊ leges predicte debent intelligi quod ſint duo iudicia. Vel
ſi vis dicere quod eſt vnum, tunc dicas quod non principaliter
intentantur iſte due actiones, ſed iudex ex ſuo officio, cum ſibi
conſtet de delicto, criminaliter puniet, vt hic. ⁊ d. l. interdũ. §. q
furem. Ita tꝫ Inno. ⁊ Cyn. hoc refert in l. ſi quis ad ſe fundum.
C. ad l. Iul. de vi. Dixi plene in d. l. interdum. §. qui furem.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Concurrere ciuilis. Qualiter cõcurrit ciuilis cũ
criminali, vide Bald. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. adde Bal. in l.
quod euitandi. C. de condi. ob. tur. cauſam. Adde tu quod ex dictis Bar. ſ. habes, quod in delictis probationes facte in ciuili
faciunt fidem in criminali. ⁊ idẽ tenet Ange. qui dicit hoc dictũ
Bar. verum, in l. j. C. ſi quis aliqueꝫ teſtari prohi. ⁊ ibi Bal. ſed
ꝯrium tenet Bal. in l. quod euitandi. hic alleg. ⁊ Fran. de areti.
in c. at ſi clerici. de iud. referens Bart. etiam contrarium tenere
in l. ij. §. hoc edicto. ĩ. vi bo. rapto.

LEX NONA.

a De ſeruo.[a] Separatorum ſeparata debet eſſe ratio. hoc dicit. Et ad hoc quotidie allegatur de eſtimatione ſerui certi, gloſſ. diſtinguit hic vide eam, ⁊ ſigna.

ADDITIO.

a POMA. ¶ De ſeruo. Limita hanc regulam ſing. non habere locum in ſeparatis correlatiuis. Ita Franc. Aret. l. certi cond. §. quoniam. per illum tex. ad fi. ĩ. ſi cert. pet.

Liber Quartus.

a De in integrum reſtitu.[a] Rubrica j.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ De in integ. reſtitu. An in integ. reſti. poſſit concedi motu proprio iudicis? vide Ro. quod ſic, ſing. cccclxv. incip. nunquid iudex. ⁊ vide ẽt que habes ad Bar. in rub. ĩ. de mino.

LEX PRIMA.

1 ☞ Notorium nõ indiget probatione, nec alterius expreſſione.
2 Statutum conditum ab habentibus authoritatem ſtatuẽdi in concernentibus publicam vtilitatem, ſi continet manifeſte vtilitatem publicam, non eſt neceſſe quod hoc exprimatur.
3 Deceptus iuſto errore reſtituitur.

Vtilitas. Iſta lex non indiget ſummario, potes tamen dicere breuiter quod leſis
qualitercunqꝫ ſubueniatur, manifeſte, pertinet ad publicam vtilitatem.
1 h. d. Not. ex hac l. † quod manifeſtuꝫ,
non indiget probatione, nec alterius
expreſſione, vt hic, ⁊ l. fin. ĩ. de exerci.
2 † Et iſtud facit ad arg. ad queſtionẽ.
Priores habent arbitrium in his ꝗ
pertinent ad publicam vtilitatem, certe ſi ſtatuant aliquid qđ
manifeſte pertinet ad publicam vtilitatem non eſt neceſſe quod
hoc in eoruꝫ ſtatutis exprimatur, qꝛ eo ipſo comprehẽditur, vt
hic: ſed ſi hoc manifeſte nõ pertinet ad publicam vtilitatem, ſed
poteſt reduci per quandam conſequentiam, forte hoc deberet
exprimi, vt l. fin. ĩ. de exerci. Dixi plene in l. ambitioſa. de decre.
ab ordi. fac. ¶ Querit gl. exemplum de eo qui decipitur, p ſta-
3 tus mutationem. De hoc in tit. ĩ. de cap. diminu. ¶ † Scđo q-
ro de eo qui decipitur ex iuſto errore. Glo. ponit exemplum in
l. habebat. in prin. ĩ. de inſti. ⁊ quando actio de pec. eſt anna. l. q-
ſitum. ⁊ ſunt bona exempla. Habes aliud in l. pe. ĩ. de confeſſ. ⁊ ĩ.
eo. l. diuus. vlti. rñ. ⁊ illa eſt reſtitutio ex clauſula generali, Si
qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit. poſita ĩ. ex qui. cauſ. ma. lib. j.

LEX SECVNDA.

1 ☞ Reſtitutio conceditur cauſa cognita, etiam a delegato.
2 Iudex, qui non admittit exceptiones, quãdo videatur grauare partem.

Omnes. Reſtitutio conceditur cognito quod cauſa, ex qua petitur, ſit iuſta, ⁊ vera.
1 h. d. Ex hoc † quod dicit cauſa cognita, apparet quod
requiratur partis preſentia, vel quod ſit cõtumax, vt
l. in cauſe. §. cauſa cognita. ĩ. de mino. Item no. quod dicit, a pretore permittuntur, ⁊c. Ex quo apparet quod competit iudici
ordinario, ⁊ non delegato, quod hodie non eſt verum. Nam hodie etiam apud delegatum poſſunt agitari. l. vlti. C. vbi, ⁊ apud
quem. ¶ Quero vtrum poſſit eſſe cauſa vera, ⁊ non iuſta? Gl.
videtur velle quod non, ideo exponit vere, id eſt, iuſte. Tu dic
qđ poſſunt eſſe iuſte cauſe propoſite non tñ vere in facto. Item
poſſunt eſſe vere in facto, nõ tñ iuſte in iure, vt patet ad ſenſuꝫ.
Et ideo tex. iſte requirit duo, ſcꝫ iuſtitiam cauſe, ⁊ veritatẽ. Et
2 per † hoc aduerte, ſi aliquis proponit aliquas exceptiones,
quas iudex non admittit, ſi quidem incipias a primo, ſcilicet ab
iniuſtitia, quia exceptiones ille ſunt iniuſte, vel manifeſte ſunt
friuole poſito quod eſſent vere in facto, tunc iudex non grauat
eum. l. j. ſ. de offi. aſſeſ. ⁊ C. vt nemo priua. l. fi. non enim debet eũ
admittere ad probandum id, quod probatum nihil releuat. l. ſi
a duo. §. idem Iulianus. ſ. de iureiur. Si vero cauſe[a] ſunt iuſte, ſi
vere eſſent, tũc ſi quidem pars obtulit ſe probaturam, iudex q
non admittit, grauauit eam eo ipſo quod non admiſit. Si vero
nõ obtulit ſe probaturam, tunc iudex non dicitur eam grauaſſe, niſi probet illas exceptiones, ⁊ cauſas in eis inſertas eſſe veras, vt extra de app. c. interpoſita.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si vero cauſe. Adde Bar. in l. iij. de app. recipiend.

LEX QVARTA.

1 ☞ Minima quando non curentur.
a Scio.[a] In his que ꝯ ius cõe conceduntur de mi-
✳ nimis non curatur*. ¶ Item minimum* di-
✳ citur ſm magnitudinem rei. h. d. ¶ No. † quod de mi-
1 nimis non curatur[b]. contra. ĩ. de dãno infecto. l. ſi pro-
b prietarius. in fi. primi reſpon. Solu. In his ꝗ ꝯcedunt ſm ius
commune, curatur de minimis. ſecus in his, que contra ius cõe
c ex ſpeciali priuilegio ꝑmittunt. vt hic. ¶ Quero, qđ[c] vult dicere tex. ſi maiori rei, vel ſumme preiudicet? Glo. videt hic variare. Nam vltima gloſ. parua maiori rei ſubaudit maxime. q. d.
paruitas rei conſideratur reſpectu ſui, non habito reſpectu ad
aliud. Gl. precedens videtur tenere contrarium, quia in venditione magna quantitas triuꝫ, vel quatuor floreno. eſſet minima
⁊ in venditione parua non eſſet ſic. Et iſta magis placet, quam
etiam tenebat Iacob. Butr. tene menti.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Scio. Ad hanc l. vide quod dixit Inn. in c. coram. ex
tra eo. ⁊ Bal. in l. j. C. ſi aduer. ven. pig. ⁊ dictum Inno. in d. c. coram. ſequitur Bal. in d. l. peremptorias. C. ſen. reſcin. non po.
⁊ hic vide Bar. in d. l. ſi proprietarius.
✳ CLAV. ¶ Curatur. Vide Bar. in l. infamem. ĩ. de pub. iud. gl.
⁊ doct. in authen. aut rem huiuſmodi. C. de ſac. ſan. eccle.
✳ CLAV. ¶ Item minimum. Ait confirmationem huius regule.
vide pulchra ſimilia per Franc. Curtium in l. vnica in ij. princ.
queſt. C. de prohi. ſeq. pecu. ⁊ vide gl. ⁊ doc. in c. ſi proponite. de
reſcrip. Latius Bald. in l. fi. §. j. C. de iur. delib. Alex. in rub. ſ.
ſol. matr. And. Barb. conſi. x. vol. j.
b P. PAV. P. ¶ De minimis non curatur. Circa hoc an de minimis
ſit curandum? vide xij. notabilia dicta, in quib[9] defectus in minimo nocet, per Iaſ. in authen. qui rem. C. de ſac. ſanc. eccleſ. vbi
loquitur de emphyteuta ceſſante in ſolutione ſoluꝫ vnius nummi, de quo vide etiam Socin. per illum text. in l. quamuis. ĩ. de
condi. ⁊ demonſtr. poſt Bald. in l. pro hereditarijs. ver. ſi. C.
de here. act. ex quo ſumitur limitatio ad iſtam regulam, quod
vbi qualitas ſoluenda non eſt caſſata, ſed incerta, a principio
lerat